

Заборовський В. В.
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та процесу

Ужгородський національний університет

Нечипорук Л. Д.
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу

Ужгородський національний університет

м. Ужгород, Україна

ДОСУДОВИЙ РІВЕНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ МЕДИЧНИХ ПРАВОВІДНОСИН: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Специфіка медичної діяльності, яка безпосередньо пов'язана з великою ймовірністю виникнення конфліктних ситуацій, що є наслідком насамперед незадоволеності пацієнтів якістю надання медичних послуг та/або не усвідомлення ними неможливості лікаря гарантувати досягнення стовідсоткового позитивного результату від своєї професійної діяльності.

Можливість існування значної кількості конфліктів у сфері медичної діяльності, обумовлює необхідність закріплення належної процедури та механізмів захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Дослідження такої процедури та механізмів захисту надає можливість виділити неюрисдикційну (самозахист) та юрисдикційну (зокрема, адміністративний та судовий захист) форми захисту прав пацієнтів, а також виокремити два рівні такого захисту:

- 1) досудовий;
- 2) та судовий.

Щодо стосується досудового рівня захисту прав медичних працівників, то він сприймається як більш простий і доступний (у порівнянні з судовим), являє собою ефективний спосіб не тільки вирішення конфліктних ситуацій між суб'єктами цивільний правовідносин, але й запобігання виникнення таких конфліктів, їх попередження та створення можливості їх вирішення на початковій стадії. В даному випадку, слушним є твердження тих науковців, які відмічають, що найбільш ефективною формою профілактики юридичного конфлікту є усунення причин правового спору [2, с. 417].

Досудовий рівень захисту прав пацієнтів є кращим з багатьох причин як для самого пацієнта, так і для представників лікувальної установи, у

якому хворому надавалась медична допомога, оскільки його визначальною ознакою є добровільний характер вирішення конфлікту, а саме – добровільне визнання винною стороною допущених нею порушень і відшкодування заподіяної пацієнтові шкоди [5, с. 239].

Перевагами досудового рівня захисту прав суб'єктів медичних правовідносин є те, що він є найменш витратним по відношенню до часового і фінансового ресурсу [3, с. 67], а також його зручність (не всі пацієнти з огляду на стан здоров'я фізично можуть йти до суду), оперативність вирішення спору та можливості компенсації шкоди без бюрократії (лікувальним закладам вигідніше інколи компенсувати матеріально завдану шкоду, ніж вступати в судовий процес, що, окрім так званої «тяганини», ще негативно відобразиться на репутації закладу охорони здоров'я) [4, с. 82]. Переваги такого рівня захисту, за твердженням К.С. Суворової, обумовлені такими причинами, а саме:

- 1) не вимагає наявності особливих умов, спеціальних знань та інших другорядних обставин;
- 2) сприяє швидкому досягненню результату;
- 3) немає необхідності складання позовної заяви з викладом обставин конфлікту й своїх вимог;
- 4) немає необхідності самостійно або через представника відстоювати свої інтереси в суді [6, с. 156].

Поряд з перевагами науковці відмічають, що досудовий рівень захисту права пацієнтів не позбавлений недоліків, а саме:

- переважання відомчих інтересів у галузі медичної діяльності;
- відсутність практики і досвіду роботи в медико-правовідносинах значного числа правозахисних об'єднань та адвокатів;
- нерозвиненість системи незалежної експертизи якості медичної допомоги;
- низький рівень правової культури і правосвідомості у частини керівників медичних закладів та органів управління охорони здоров'я [1, с. 273].

Незважаючи на наявні певні негативні риси досудовий рівень захисту прав суб'єктів медичних правовідносин є поширений у правозастовній практиці та характеризується наявністю значної кількості способів його реалізації, якими, зокрема, є: адміністративний захист, діяльність експертних комісій та медичних арбітражів (комісій), органів лікарського самоврядування, а також професійна діяльність органів прокуратури, національної поліції та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Література:

1. Булеца С.Б. Цивільні правовідносини, що виникають у сфері здійснення медичної діяльності: теоретичні та практичні проблеми: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2016. 437 с.
  2. Курмаева Н.А., Горбылева Ю.С. Профилактика юридического конфликта. Научный альманах. 2016. № 5-1(19). С. 416–418.
  3. Моисеева М.А. Досудебный и внесудебный порядок урегулирования споров, возникающих вследствие оказания платных медицинских услуг. *Вестник Академии Следственного комитета Российской Федерации*. 2017. № 3. С. 66–68.
  4. Мостовенко О.С. Захист прав пацієнта під час надання медичних послугу контексті цивільно-правової відповідальності. *Науковий вісник публічного та приватного прав*. 2018. Вип. 1. Том 1. С. 78–83.
  5. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 529 с.
  6. Суворова К.С. Досудовий рівень захисту прав пацієнтів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 2. С. 156–157.
-

Кизюн В. М.
студентка четвертого курсу

Федоровська Д. С.
студентка четвертого курсу
Науковий керівник: Амеліна А. С.
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу

Навчально-науковий інститут обліку, аналізу та аудиту
Університету державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Київська область, Україна

ПРОБЛЕМИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економіки України стрімко збільшується значення нематеріальних активів, в тому числі результатів інтелектуальної діяльності. Спостерігається тенденція до комерціалізації відносин, пов'язаних з використанням об'єктів авторських і суміжних